

Ключові слова: принцип рівності, принцип недискримінації, Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини.

Ключевые слова: принцип равенства, принцип недискриминации, Европейский суд по правам человека, Европейская конвенция по правам человека.

Key words: equality before the law, non-discrimination principle, European Court of Human Rights, European Convention on Human Rights.

ЯРМОЛЕНКО ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка 3-го курсу кафедри конституційного права

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРІВ

Правове регулювання є невід'ємною частиною суспільного життя. Воно забезпечує стабільність та впорядкованість правовідносин в кожній із сфер життєдіяльності, не є виключенням й виборчі відносини, які виникають у зв'язку з функціонуванням одного із базових інститутів демократичного суспільства – виборів. Заходи з інформаційного забезпечення виборів мають на меті забезпечити доступ виборців до інформації, потрібної для здійснення ними усвідомленого, поінформованого, вільного вибору.

Поступове формування правового інституту інформаційного забезпечення виборів супроводжувалось появою перших теоретичних досліджень цієї сфери правовідносин (зокрема, у працях таких науковців як О. Ковальчук, М. Афанасьєва, В. Шеверєва, Н. Коваль, О. Нельга, А. Савков, М. Смокович та інших). Законодавче оформлення цього інституту в окремий розділ законодавства про вибори, в подальшому, дозволило зосередити увагу на його специфічних проблемах таким дослідникам як Ю. Нестеряк, О. Прасюк, С. Рум'янцева, Т. Костецька, О. Лізунова, та іншим.

Загалом, у науковій літературі інформаційне забезпечення виборів розглядається побіжно, як одна з функціональних складових виборчого процесу. Проте воно є важливим механізмом захисту виборчих прав громадян. В інформаційному забезпеченні виборів перетинаються вектори інформаційного та виборчого права; за певних умов можуть діють обмеження конституційних прав на свободу думки і слова, вільне вираження поглядів і переконань.

Проблематику інформаційного забезпечення виборів через необхідність ефективного правового регулювання різноманітних інформаційних відносин, які виникають в процесі проведення виборів на визначених засадах публічності й відкритості й характеризує Т. Ко-

стецька [1, с 84-85]. Вона вказує на сутнісні ознаки інформаційного забезпечення виборів, які розкривають зміст правового регулювання інституту інформування виборців як: спеціального механізму (організаційного, технологічного, правового) створення умов щодо отримання певної інформації; інформаційного процесу, об'єктом якого є певна сукупність взаємообумовлених суспільних відносин; виду інформаційних відносин.

Інформаційна діяльність у виборчому процесі пов'язана із впровадженням обмежень права на інформацію у певних випадках, а також передбачає встановлення певних обов'язків перед суб'єктами права у зв'язку з їх участю в інформаційному забезпеченні виборів, вважаємо за доцільне говорити про конституційно-правовий режим інформаційного забезпечення виборів. Відповідно до цього, завдання правового регулювання інформування виборців можна пов'язати із загальними цілями введення правових режимів, а саме: визначення правосуб'єктності суб'єктів інформаційного забезпечення виборів; реалізація принципів виборчого процесу; нормативне визначення системи заходів та правових засобів, які використовуватимуться для досягнення поставлених цілей режимного регулювання; сприяння виборцям у здійсненні усвідомленого, поінформованого, вільного вибору шляхом забезпечення доступу до різнобічної, об'єктивної та неупередженої інформації про вибори [2, с. 197-199; 6, с. 73; 9, с. 17].

Механізм правового регулювання інформаційного забезпечення виборів в Україні утворюють нормативно-правові акти різних галузей права (зокрема, конституційного, виборчого, інформаційного, адміністративного права), що зумовлено виникненням у цьому процесі різних видів відносин.

В Конституції України закріплено основні політичні права громадян, права громадян у сфері інформації (ст. 34), а також засади виборчого права в Україні (ст. 71), дотримання яких є обов'язковим в процесі інформування виборців [3].

Інформування виборців потребує застосування різних методів та способів правового регулювання, що зумовлено відмінностями у правосуб'єктності суб'єктів, які приймають участь у цьому процесі. Так, правовідносини, що регулюються нормами інформаційного права та безпосередньо пов'язані з конституційними правами (політичної свободи (ч. 4 ст. 15 КУ), свободи думки і слова, вільного вираження своїх поглядів і переконань (ч. 1-2 ст. 34 КУ)) – регулюються імперативними методами.

Застосування в правовому регулюванні інформаційного забезпечення виборів заборон, насамперед, зумовлене метою формування вільної волі виборця для здійснення ним усвідомленого, поінформованого, вільного вибору. Від якості постановки та дотримання цих заборон на практиці залежить якість зробленого вибору. Тому процес інформування виборців повинен виключати ймовірність застосування впливів маніпулятивного чи агітаційного змісту, приховану політичну рекламу, передчасну агітацію, яка не суперечить законодавству, але

порушує принцип рівних умов та можливостей проведення кандидатами передвиборної агітації [4, с. 11]. Прикладами подібних обмежень є заборони, передбачені ч.ч. 3, 4, 6 ст. 56^б Закону України «Про вибори Президента України» [5], ч. 4 ст. 66, ч. 3-5 ст. 67 Закону України «Про вибори народних депутатів України» [6] та ін.

Також імперативний характер мають норми законодавства про вибори, спрямовані на регулювання та забезпечення:

- інформаційної діяльності Центральної виборчої комісії, територіальних та місцевих виборчих комісій;
- рівності представлення кандидатів на виборах в інформаційному просторі (через інформаційну діяльність державних органів та приватних осіб);
- розповсюдження, опублікування та доступності для виборців загального та спеціального інформаційного забезпечення виборів.

Основу диспозитивного методу правового регулювання в інформаційному забезпеченні виборів закладено конституційним принципом вільних виборів. Зокрема, законодавець дозволяє приватним особам поширювати інформацію про вибори, яка не є передвиборчою агітацією, але не зобов'язує їх до участі в інформаційному забезпеченні виборів. Винятком є визначені випадки зобов'язань суб'єктів у межах загального спеціального інформаційного забезпечення виборів (наприклад, зобов'язання інформаційних агентств та засобів масової інформації щодо оприлюднення відомої їм суспільно необхідної інформації під час проведення виборів народних депутатів, тощо). В цілому, ЗМІ та інші суб'єкти є вільними у поширенні інформації про вибори, яка не є передвиборчою агітацією, але зобов'язані дотримуватись таких основних засад інформування виборців як: об'єктивність, неупередженість, збалансованість, достовірність, повнота і точність інформації.

Метою правового регулювання інформування виборців є організація суспільних відносин у сфері інформаційної діяльності у виборчому процесі, яка не пов'язана із веденням передвиборчої агітації.

Завданнями правового регулювання є забезпечення реалізації суб'єктами власного активного та пасивного виборчого права; забезпечення реалізації легітимного процесуального порядку наступництва влади; закріплення цільової сукупності прав, обов'язків та відповідальності суб'єктів правовідносин; нормативне визначення системи заходів та правових засобів, які можуть застосовуватися для інформування виборців; закріплення нормативного порядку динаміки суспільних відносин у часі й просторі; підвищення правової освіти та виховання правової культури громадян.

Об'єктом правового регулювання інформаційного забезпечення виборів є процес інформування виборців для здійснення ними усвідомленого, поінформованого, вільного вибору. Предметна область правового регулювання – охоплює регулювання діяльності суб'єктів виборчого інформування окремо, а також правовідносин, які виникають між ними у виборчому процесі.

Інформування виборців передбачає застосування різних методів та способів правового регулювання, зумовлених відмінностями правового статусу суб'єктів інформаційної, адміністративно-управлінської, договірної діяльності, що ведеться у цьому процесі.

Список використаної літератури:

1. Костецька Т.А. Інформаційне забезпечення як невід'ємна складова виборчого процесу: теоретико-правові аспекти. Часопис Київського університету права. 2015. № 3. С. 82-86.
2. Вакарюк Л. Основні підходи до розуміння поняття «правовий режим». Підприємництво, господарство і право. 2016. № 16. С. 196-201.
3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: станом на 07 лют. 2019 р. // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 18.12.2018).
4. Афанасьєва М. В. Конституційно-правове забезпечення виборчих технологій в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / М. В.Афанасьєва; кер. роботи М. П. Орзіх; Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». – Одеса, 2004. – 20 с.
5. Про вибори Президента України: Закон від 05.03.1999 р. № 474-XIV: станом на 23 груд. 2015 р. // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-14/print> (дата звернення: 18.12.2018).
6. Про вибори народних депутатів України: Закон від 17.11.2011 р. № 40614-VI: станом на 03 липн. 2018 р. // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17/print> (дата звернення: 18.12.2018).

Ключові слова: правове регулювання, інформаційне забезпечення виборів, виборчий процес, виборче право, інформація.

Ключевые слова: правовое регулирование, информационное обеспечение выборов, избирательный процесс, избирательное право, информация.

Key words: legal regulation, information provision of elections, electoral process, election law, information.

ГЛИНЯНИЙ ІВАН ВОЛОДИМИРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права

ВИБОРЧІ ЦЕНЗИ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ВИБОРЧОГО ПРАВА

Конституційним способом формування і перевірки існуючого рівня довіри між суспільством і державою в особі її органів є виборча система. Згідно з ч. 2 ст. 5 Конституції України носієм суверенітету і єдиним